

Fremsat den 5. februar 2020 af justitsministeren (Nick Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven

(Styrkelse af politiets muligheder for efterforskning af kriminalitet på internettet)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændringer:

1. I § 29 a, stk. 3, indsættes efter »polititjenestemand«: »eller en ansat i politiet«, og »polititjenestemandens« ændres til: »dennes«.

2. I § 754 a, stk. 1, nr. 3, indsættes efter »6 år eller derover«: », eller en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 eller 2, eller § 290, stk. 1, af lovgivningen om euforiserende stoffer eller af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, i det omfang overtrædelsen begås ved brug af internettet«.

3. I § 754 a, stk. 2, indsættes efter »omstændigheder ved lovovertrædelsen«: », eller hvis en sådan tilskyndelse alene består i politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet«.

4. I § 754 b, stk. 2, 1. pkt., indsættes efter »polititjenestemand«: »og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer«.

5. I § 837, stk. 3, indsættes efter »Polititjenestemænd«: »eller ansatte i politiet«.

6. I § 856, stk. 5, indsættes efter »polititjenestemand«: »eller en ansat i politiet«.

7. I § 856, stk. 8, ændres »polititjenestemand, der har udført foranstaltninger« til: »polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger«, og »polititjenestemandens identitet« ændres til: »polititjenestemandens eller den ansattes identitet,«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. maj 2020.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Udvidelse af politiets adgang til at anvende agenter i forbindelse med politiets efterforskning af kriminalitet på internettet

2.1.1. *Gældende ret*

2.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.1.3. *Den foreslåede ordning*

2.1.3.1. Anvendelsesområde

2.1.3.2. Børnepornografi

2.1.3.3. Hæleri

2.1.3.4. Narkotika

2.1.3.5. Våben

2.2. Politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale i nærmere bestemt omfang udbudt på internettet

2.2.1. *Gældende ret*

2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.2.3. *Den foreslåede ordning*

2.3. Ansatte i politiet der må udføre agentvirksomhed

2.3.1. *Gældende ret*

2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.3.3. *Den foreslåede ordning*

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

6. Miljømæssige konsekvenser

7. Forholdet til EU-retten

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

9. Sammenfattende skema

1. Indledning

Samfundets udvikling siden internettets opfindelse og udbredelse har betydet, at mange borgere i dag bruger internettet til onlinehandel. Desværre har kriminelle miljøer også udnyttet denne udvikling, hvor der er sket en stigning i den kriminalitet, der foregår på internettet.

Noget af denne kriminalitet udøves åbenlyst på internettet, herunder salg af hælervarer og narkotika, mens anden kriminalitet såsom salg af våben og eksplosivstoffer samt pædofile aktiviteter ofte finder sted på det såkaldte mørke internet (dark web). Dette er en betegnelse for et netværk, som det kræver særlig software for at få adgang til. Netværket, der kan være vanskeligt for politiet at trænge ind i, gør det herefter muligt for brugerne at skjule både deres handlinger og identiteter og er dermed særdeles velegnet for kriminelle, der ønsker at skjule ulovlige aktiviteter.

Derudover har en række sprængninger med eksplosivstoffer i det offentlige rum, herunder to sprængninger rettet mod offentlige bygninger, understreget behovet for at styrke politiets muligheder for at bekæmpe salg af våben og eksplosivstoffer på internettet.

Der er på den baggrund et samfundsmæssigt behov for at give politiet nye efterforskningsmæssige redskaber til at bekæmpe både den åbenlyse og skjulte kriminalitet på internettet, herunder som led i en forstærket politimæssig indsats mod våben og eksplosivstoffer. Denne styrkelse vil skulle gennemføres, uden at der gås på kompromis med grundlæggende retssikkerhedsmæssige principper.

Lovforslagets hovedformål er således at sikre den rette balance mellem hensynet til bekæmpelse af kriminalitet på internettet på den ene side og hensynet til retssikkerheden og politiets integritet på den anden side.

Det foreslås derfor for det første at udvide politiets adgang til at anvende agenter i efterforskningen af visse former for kriminalitet på internettet, så politiet bliver bedre i stand til at identificere gerningsmænd, der gemmer sig bag falske profiler mv. De gældende betingelser for, at politiet kan iværksætte agentvirksomhed, foreslås ikke ændret med lovforslaget. Disse retssikkerhedsgarantier, som bl.a. omfatter krav om begrundet mistanke og retskendelse, vil således stadig skulle iagttages, når politiet iværksætter agentvirksomhed.

Derudover foreslås det for det andet, at politiet skal have mulighed for at erhverve rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet, uden at dette omfattes af agentreglerne.

Endelig foreslås det for det tredje at udvide kredsen af de personer, der kan varetage agentvirksomhed, med henblik på at sikre at politiets ressourcer anvendes mest effektivt.

Lovforslaget er en genfremsættelse af lovforslag L 197, jf. Folketingstidende 2018-2019 (1. samling), A, L 197, der blev fremsat den 13. marts 2019 af den daværende justitsminister. Det bemærkes, at lovforslagets § 1, nr. 3, om politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet, er ny i forhold til den oprindelige udgave af lovforslaget, ligesom der er foretaget enkelte lovtekniske justeringer.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1 Udvidelse af politiets adgang til at anvende agenter i forbindelse med politiets efterforskning af kriminalitet på internettet

2.1.1. Gældende ret

Retsplejelovens kapitel 68 om afhøringer og særlige efterforskningskridt indeholder nærmere regler om politiets brug af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser. Ved agentvirksomhed forstås efter § 754 a, stk. 1, at politiet som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranlediger, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse.

Efter retsplejelovens § 754 a, stk. 1, nr. 1 og 2, må agentvirksomhed kun finde sted, hvis der foreligger en begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt, og efterforskningskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Desuden er det efter § 754 a, stk. 1, nr. 3, et krav, at efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover.

Bestemmelsen i § 754 b, stk. 1, regulerer den såkaldte øvre grænse for agentvirksomhed, dvs. grænsen for hvilke foranstaltninger, der – med rettens godkendelse – må foretages af polititjenestemænd. I almindelighed omtales denne øvre grænse som provokationsforbuddet. Brugen af agenter må således ikke bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Det følger desuden af retsplejelovens § 754 c, stk. 1 og 2, at iværksættelse af agentvirksomhed efter § 754 a som udgangspunkt kræver, at der forud herfor er indhentet kendelse fra retten, medmindre foranstaltningernes øjemed ville forspildes, såfremt en retskendelse skulle afventes. Er dette tilfældet, kan politiet træffe beslutning om at iværksætte agentvirksomhed uden forudgående indhentelse af retskendelse, jf. § 754 c, stk. 3, 1. pkt. Sagen skal herefter snarest muligt og senest inden 24 timer fra foranstaltningernes iværksættelse forelægges for retten af politiet, jf. bestemmelsens 2. pkt.

Reglerne om agentvirksomhed blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 319 af 4. juni 1986. Det fremsatte lovforslag

byggede på strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023 af 4. oktober 1984 om politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter.

Med betænkningen foreslog strafferetsplejeudvalget, at der i retsplejeloven blev indført en mulighed for, at politiet kan anvende agenter som led i efterforskningen af kriminalitet af en vis art.

Således blev det bl.a. foreslået, at politiet skulle kunne udføre agentvirksomhed som led i efterforskning af en lovovertrædelse, når der forelå en særlig bestyrket mistanke om, at lovovertrædelsen var ved at blive begået eller forsøgt, og når andre efterforskningsskridt ikke ville være egnede til at sikre bevis i sagen.

Med reglerne tilsigtedes en regulering af et område af den såkaldte aktive efterforskning, der iværksættes på et tidligere tidspunkt end den traditionelle efterforskning, som først iværksættes efter, at forbrydelsen er begået. Man havde i den forbindelse særligt narkotikakriminalitet for øje, selv om reglerne anvendelsesområde ikke er begrænset til denne form for kriminalitet, jf. ovennævnte betænkning side 125-129 og Folketingstidende 1985-86, tillæg A, spalte 348-349.

Under behandlingen af lovforslaget fremsatte et flertal i Folketinget tre ændringsforslag, jf. Folketingstidende 1985-86, tillæg B, spalte 1555-1564. Særligt kan det fremhæves, at flertallet foreslog, at der i § 754 a som endnu en betingelse for politiets anvendelse af agenter blev anført, at efterforskningen skulle angå en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover. Forslaget var et udtryk for flertallets opfattelse af, at agentvirksomhed er et vidtgående efterforskningsskridt, der kun bør anvendes ved den alvorligste kriminalitet. I samme retning foreslog flertallet, at der som udgangspunkt skulle være en forudgående domstolskontrol.

Med disse ændringsforslag blev lovforslaget vedtaget.

Begrebet agentvirksomhed blev ikke nærmere afgrænset med lovforslaget, men henset til ordvalget i § 754 a må det anses som forudsat, at politiets adfærd for at være omfattet af begrebet agentvirksomhed i objektiv henseende skal falde ind under straffelovens § 23 om medvirken. Herudover kræves det også, at der er udvist en særlig aktivitet fra politiets side.

Det fremgår videre af side 159 i betænkningen, at agentvirksomhed også omfatter den situation, der i den juridiske teori betegnes som "concursum necessarium", hvilket foreligger i tilfælde, hvor der til realisation af et strafferetligt gerningsindhold kræves flere personers samvirken (f.eks. tilfælde af ulovlig køb og salg), men hvor kun den ene parts (f.eks. sælgers) handlemåde er strafbar, uden at den anden part (dvs. køberen) kan betragtes som "offer" for lovovertrædelsen.

Uden for reglerne om agentvirksomhed falder former for efterforskning, der ikke består i en sådan aktivitet, f.eks. skyg-

ning af en bestemt person, overvågning af bestemte adresser og andre former for observation af mistænkte eller holden øje med kriminelle miljøer, jf. Folketingstidende 1985-86, tillæg A, spalte 349. Tilfælde, hvor politiet foranleder, at nogen eller noget bliver genstand for en lovovertrædelse (lokkedue-situationen), falder ligeledes uden for reglerne om agentvirksomhed, hvis den pågældende person kun er offer og derfor ikke udøver en aktivitet, der er omfattet af straffelovens § 23 om medvirken, jf. betænkningen side 160 og Folketingstidende 1985-86, tillæg A, spalte 350.

Uden for reglerne om agentvirksomhed falder endvidere de tilfælde af infiltration, hvor en person efter aftale med politiet søger kontakt i et kriminelt miljø for at kunne give politiet oplysninger. Dette gælder også, selv om den pågældende deltager i kriminalitet for at gøre sig troværdig i miljøet. Hvis den pågældende imidlertid griber ind i selve den lovovertrædelse, som efterforskningen angår, kan der dog være tale om agentvirksomhed. I den forbindelse skal det bemærkes, at reglerne om agentvirksomhed gælder, hvor der er sammenfald mellem den lovovertrædelse, der efterforskes, og den lovovertrædelse, som agenten øver indflydelse på. Dette er i lovtæksten udtrykt som et krav om, at den lovovertrædelse, som agentens handlinger skal øve indflydelse på, skal være den samme, som efterforskningen vedrører, jf. betænkningen side 160.

Endelig vil det falde uden for agentreglerne, når politiet foretager efterforskningsmæssige handlinger af en lovovertrædelse, der er fuldbåret på tidspunktet for politiets efterforskning. Baggrunden herfor er, at politiet i sådanne situationer ikke kan siges at foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse.

Ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet) blev agentreglerne revideret med henblik på at gøre reglerne mere anvendelige i praksis. Bl.a. blev mistankekravet i retsplejelovens § 754 a, stk. 1, nr. 1, lempet fra "særlig bestyrket mistanke" til "begrundet mistanke", og bestemmelsen fik med enkelte undtagelser sin nuværende form. Strafferammekravet på minimum 6 år og kravet om forudgående domstolsprøvelse blev fastholdt.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Internettet udgør i dag en stor og vigtig del af de fleste menneskers hverdag. Samtidig har udviklingen og udbredelsen af internettet medført en række nye udfordringer for politiet, når det kommer til efterforskning af visse former for kriminalitet, hvor internettet bruges som bindeled mellem kriminelle. Ofte anvender de kriminelle falske profiler på Facebook eller andre internetfora, ligesom det såkaldte mørke internet (dark web) har gjort det vanskeligt for politiet at finde frem til gerningsmændene.

Det er Rigspolitiets vurdering, at en udvidet adgang til at anvende agenter i forbindelse med politiets efterforsknings-

virksomhed på internettet kan bidrage til en mere effektiv bekæmpelse af kriminalitet, der begås på internettet.

En mere effektiv bekæmpelse af kriminalitet, der begås på internettet, vil ligeledes have til formål at begrænse andelen af hælervarer, narkotika samt ulovlige våben og eksplosivstoffer, der er i omløb. I forhold til eksplosivstoffer bemærkes det særligt, at den seneste række af sprængninger med eksplosivstoffer i det offentlige rum, herunder to sprængninger rettet mod offentlige bygninger, har understreget behovet for at styrke politiets muligheder for at bekæmpe salg af våben og eksplosivstoffer på internettet.

På grund af strafferammekravet på 6 år, som findes i retsplejelovens § 754 a, stk. 1, nr. 3, er politiet i dag afskåret fra at anvende agentreglerne på visse former for kriminalitet på internettet vedrørende udbredelse og besiddelse mv. af børnepornografi, hæleri samt salg af narkotika, våben og eksplosivstoffer.

Ved indførelsen af agentreglerne i 1986 var grundtanken, at reglerne skulle udformes i lyset af samtidens udfordringer med at bekæmpe moderne kriminalitet, som det særligt sås inden for narkotikaområdet. Siden 1986 har samfundet imidlertid undergået en betydelig udvikling, herunder ikke mindst hvad angår internettet og kriminelles brug heraf. Ændringen af agentreglerne i 2003 adresserede ikke disse forandringer, og samtidig må det konstateres, at udviklingen i kriminelles brug af internettet er fortsat siden 2003.

Rigspolitiet har identificeret en række kriminalitetsformer, der i dag hyppigt forekommer på internettet, og som typisk er vanskelige for politiet at efterforske inden for rammerne af de gældende agentregler. Fælles for disse kriminalitetsformer er navnlig, at de har en strafferamme på fængsel under 6 år og dermed falder uden for agentreglerne, medmindre der er tale om særligt grove og alvorlige tilfælde. Det drejer sig om udbredelse og besiddelse mv. af børnepornografi samt salg af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer på internettet.

Det er Rigspolitiets vurdering, at disse udfordringer kan imødegås ved en udvidelse af anvendelsesområdet for agentvirksomhed.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at man ved en modernisering af de nuværende agentregler skal være opmærksom på en række omstændigheder vedrørende brugen af agenter i politiets efterforskning. Det drejer sig dels om de risici med hensyn til politiets integritet, der generelt er forbundet med, at politiet aktivt træder ind i og deltager i et kriminelt handlingsforløb, dels om den konkrete risiko for, at politiet bevirker en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Omvendt skal det sikres, at kriminelle ikke længere skal kunne ”gemme sig bag internettets facade”. Det er således krænkende for samfundets borgere og den almindelige retsfølelse, hvis der foregår åbenlyse ulovlige aktiviteter på in-

ternettet, uden at politiet har effektive redskaber til at håndtere dette.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at adgangen til at anvende agentreglerne skal udvides til også at gælde for sager om udbredelse og besiddelse mv. af børnepornografi samt salg af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer på internettet.

Forslaget skal adressere udfordringerne med, at internettet anvendes som platform til et bredt udsnit af kriminalitet. Internetskriminalitet i form af besiddelse eller udbredelse af børnepornografi samt salg af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer må anses for at være tilstrækkelig krænkende for retsfølelsen, til at disse kriminalitetsformer er egnede til at være omfattet af agentreglerne.

Hvad angår børnepornografi, er der tale om udbredelse og besiddelse mv. af materiale, der udspringer af ofte grove seksualforbrydelser mod børn. En styrket adgang til at efterforske og retsforfølge børnepornografi kan derfor have en begrænsende effekt på efterspørgslen efter børnepornografi, og dermed også på fysiske overgreb, som begås med henblik på bl.a. at optage og udbrede børnepornografisk materiale.

Ligeledes er der tale om kriminalitet, som er rettet mod en specielt sårbar gruppe. Børn er som følge af deres umodenhed ikke i stand til – på samme måde som andre persongrupper – at beskytte sig selv imod at blive udsat for kriminalitet, hvorfor der er et stærkt beskyttelsesmæssigt hensyn i forhold til børns personlige integritet.

Rigspolitiet har oplyst, at fælles for salg af hælervarer, narkotika og våben er, at personer tilknyttet rocker- og bandemiljøet i vidt omfang står bag netop disse former for kriminalitet, og at internettet er en vigtig facilitator for udøvelsen af disse kriminalitetsformer. Kriminalitetsformerne udgør således en væsentlig del af rockere og bandemedlemmers indtægtsgrundlag.

2.1.3. Den foreslåede ordning

2.1.3.1. Anvendelsesområde

Det foreslås, at retsplejelovens § 754 a, stk. 1, nr. 3, ændres, således at politiet får mulighed for at anvende agenter som led i efterforskningen af overtrædelser af lovgivning om børnepornografi (straffelovens § 235, stk. 1 og 2), hæleri (straffelovens § 290, stk. 1), narkotika (lovgivningen om euforiserende stoffer) samt våben og eksplosivstoffer (lovgivningen om våben og eksplosivstoffer), når disse lovovertrædelser begås ved brug af internettet.

Dermed udvides politiets adgang til at anvende agenter i forhold til de gældende regler, hvor politiet i dag alene kan anvende hemmelige agenter i efterforskningen af lovovertrædelser, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover. Fælles for de opregnede bestemmelser og love, der foreslås omfattet af retsplejelovens § 754 a, stk. 1, nr. 3, er

således, at de alle har en strafferamme på fængsel under 6 år. Det bemærkes, at lovforslaget ikke ændrer på de øvrige betingelser for politiets iværksættelse af agentvirksomhed, herunder kravet om retskendelse, jf. retsplejelovens § 754 c, stk. 1.

Ved internettet forstås i dette lovforslag databaseret kommunikation, uanset om kommunikationen sker gennem brug af computer, mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikationsudstyr.

Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke er et krav, at al kommunikation mellem politiet og den mistænkte under hele forløbet sker ved brug af internettet, så længe den indledende kontakt mellem politiet og den mistænkte er sket ved brug af internettet.

De lovbestemmelser og love, der foreslås omfattet af § 754 a, stk. 1, nr. 3, er beskrevet nærmere i det følgende.

2.1.3.2. Børnepornografi

Efter den foreslåede ordning vil politiet kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 eller 2, om udbredelse og besiddelse af pornografisk materiale af personer under 18 år, hvis overtrædelsen begås ved brug af internettet.

Straffelovens § 235, stk. 1 og 2, vedrører udbredelse og besiddelse af pornografisk materiale af personer under 18 år. Strafferammen for overtrædelse af bestemmelsens stk. 1 er bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpene omstændigheder fængsel indtil 6 år, mens strafferammen for overtrædelse af stk. 2 er bøde eller fængsel indtil 1 år.

Med henvisningen til straffelovens § 235, stk. 1, i den foreslåede ændring af retsplejelovens § 754 a, stk. 1, nr. 3, sigtes der således alene efter at ramme tilfælde, hvor strafferammen er fængsel indtil 2 år, idet overtrædelser af bestemmelsen under særligt skærpene omstændigheder allerede vil være omfattet af de gældende regler om agentvirksomhed.

Formålet med henvisningen til straffelovens § 235, stk. 1 og 2, er at give politiet mulighed for at benytte agenter i efterforskningen af sager om børnepornografi med henblik på f.eks. at indgå i en videre dialog med gerningsmændene på internettet.

Rigspolitiet vurderer, at den foreslåede udvidelse af agentreglerne til at gælde sager om børnepornografi vil være et stort løft for efterforskningen i de sager, hvor agenten ikke møder krav om udveksling af materiale for at kunne indgå i dialog, fordi det vil kunne medvirke til en hurtigere identifikation af gerningsmænd, hvorved flere overgreb vil kunne forhindres eller opklares.

Politiet får med den foreslåede ordning ikke mulighed for at anvende agenter til at udveksle eller på anden måde videre distribuere børnepornografisk materiale. Dette skyldes, at politiet ikke må risikere at bidrage til en krænkelse eller

fortsat krænkelse af et barn, samt det forhold, at politiet ikke vil kunne føre kontrol med eventuel videredistribuering af sådant børnepornografisk materiale. Politiet må således heller ikke udveksle børnepornografisk materiale i de tilfælde, hvor den mistænkte kræver dette, for at politiet overhovedet kan komme til at indgå i en dialog med denne person.

2.1.3.3. Hæleri

Efter den foreslåede ordning vil politiet kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 1, om hæleri, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Straffelovens § 290, stk. 1, omhandler hæleri, hvor strafferammen er fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Hæleri af særligt grov beskaffenhed er reguleret i bestemmelsens stk. 2, hvorefter strafferammen er fængsel indtil 6 år. Sådanne tilfælde er således allerede omfattet af de gældende regler om agentvirksomhed.

Den foreslåede ordning er ikke tiltænkt anvendt ved helt bagatelagtige overtrædelser, hvor salget vedrører hælervarer af meget lav økonomisk værdi. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Desuden skal politiet sikre sig, at købet ikke i realiteten bliver en bestilling af nye indbrud. Det kan f.eks. sikres ved, at politiet forinden købet af den udbudte vare stiller krav til hæleren om, at varen skal kunne leveres med det samme, eller at sælgeren skal sende supplerende billedmateriale af varen under nærmere instruktion fra politiet.

Et eksempel på, hvornår politiet vil kunne anvende agentreglerne i forhold til efterforskning af sager om hæleri – hvis de almindelige betingelser er opfyldt – vil være i en situation, hvor politiet mistænker en person for at ville overtræde hælerebestemmelsen ved f.eks. på vegne af en tyv at udbyde stjalne varer til salg på internettet.

Det kan bl.a. være relevant for politiet at udøve agentvirksomhed, hvis politiet ved hjælp af en falsk profil på et internetforum interagerer med den mistænkte hælere med henblik på at indgå en aftale med hæleren om, at en køber ønsker at aftage hælervarerne. En sådan aktiv efterforskning vil kræve, at politiet anvender agentreglerne, da den kan siges at udgøre en medvirkenshandling fra politiets side. Der kan i den forbindelse henvises til en lignende situation, som forelå i Østre Landsrets dom af 14. marts 2012 som optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2012 side 2225 ff.

Omvendt vil der ikke være tale om agentvirksomhed i tilfælde, hvor politiet foretager efterforskningsmæssige handlinger, hvor der ikke tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse. Dette vil som hidtil f.eks. være tilfældet, hvis lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbyrdet.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i forhold til hæleri på internettet, der ikke falder inden for den foreslåede undtagelsesbestemmelse i retsplejelovens § 754, a, stk. 2, jf. pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

2.1.3.4. Narkotika

Efter den foreslåede ordning vil politiet kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Efter lov om euforiserende stoffers § 3, stk. 1 og 3, straffes overtrædelser af lov om euforiserende stoffer eller forskrifter udfærdiget i medfør af denne med fængsel indtil 2 år. Dette omfatter ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af visse opregnede stoffer.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i sager om salg af narkotika på internettet, der ikke falder inden for den foreslåede undtagelsesbestemmelse i retsplejelovens § 754, a, stk. 2, jf. pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning ikke er tiltænkt anvendt ved helt bagatelagte overtrædelser. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Ved vurderingen af, om en konkret overtrædelse falder under bagatelgrænsen, kan politiet bl.a. lægge vægt på omfanget og farligheden af lovovertrædelsen.

De grovere narkotikaforbrydelser straffes i medfør af straffelovens § 191 med en strafferamme på fængsel indtil 10 år og i særlige tilfælde fængsel indtil 16 år, og sådanne tilfælde vil således allerede være omfattet af reglerne om agentvirksomhed.

2.1.3.5. Våben og eksplosivstoffer

Efter den foreslåede ordning vil politiet kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Det fremgår af § 10, stk. 1, i lov om våben og eksplosivstoffer, at overtrædelse af en række bestemmelser i loven straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år. Dette omfatter bl.a. ulovlig indførelse, fremstilling, erhvervelse, besiddelse og overdragelse af visse former for våben, ammunition og eksplosivstoffer.

Herudover fremgår det af lovens § 10, stk. 3, at der i forskrifter, der udfærdiges efter loven, kan fastsættes straf af bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende om-

stændigheder fængsel indtil 2 år for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Dette er nærmere reguleret i § 59 i bekendtgørelse om våben og ammunition mv., hvorefter ovennævnte strafferamme gælder i tilfælde af bl.a. indførelse samt overdragelse eller overladelse til andre af visse genstande eller stoffer omfattet af forbuddet i § 1 i lov om våben og eksplosivstoffer.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i forhold til ulovligt salg af våben og eksplosivstoffer mv. på internettet, der ikke falder inden for den foreslåede undtagelsesbestemmelse i retsplejelovens § 754, a, stk. 2, jf. pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning ikke er tiltænkt anvendt ved helt bagatelagte overtrædelser. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Ved vurderingen af, om en konkret overtrædelse falder under bagatelgrænsen, kan politiet bl.a. lægge vægt på omfanget og farligheden af lovovertrædelsen.

De grovere overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer straffes i medfør af straffelovens § 192 a, stk. 1, med en strafferamme på fængsel fra 2 år indtil 8 år, og efter stk. 2 med en strafferamme på fængsel indtil 6 år, og sådanne tilfælde vil således allerede være omfattet af reglerne om agentvirksomhed.

2.2. Politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale i nærmere bestemt omfang udbudt på internettet

2.2.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 754 a, stk. 2, at foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, ikke vil være omfattet af § 754 a, stk. 1, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen.

Virkningen af, at en foranstaltning omfattes af § 754 a, stk. 2, er, at foranstaltningen ikke vil udgøre agentvirksomhed efter stk. 1, og at kravet om bl.a. indhentelse af retskendelse således ikke finder anvendelse.

Bestemmelsen blev indført ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet). Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 6712-6713 om baggrunden for indsættelsen af bestemmelsen i stk. 2, at der er behov for et vist råderum for politiet, uden at det betyder, at den indgriben i det planlagte handlingsforløbet, som sker efter aftale med politiet, omfattes af agentreglerne. Det anføres i den forbindelse imidlertid også, at aktiv efterforskning, der består i, at politiet træder ind i og deltager i et kriminelt handlingsforløb med det formål at afsløre gerningsmænd,

indebærer en potentiel risiko for overskridelse af den øvre grænse (dvs. forbuddet mod, at agenter benyttes til fremkaldelse af en forbrydelse, der ellers ikke ville blive begået), og derfor kan give anledning til betænkeligheder. Dog konkluderes det, at mindre indgreb, som politiet foretager i et allerede planlagt forløb, efter Justitsministeriets opfattelse dog ikke vil give anledning til sådanne betænkeligheder, under den forudsætning at politiet alene foretager mindre ændringer, der påvirker forløbet af forbrydelsen, men ikke forbrydelsens omfang eller grovhed.

Politiet har således efter gældende ret i dag bl.a. mulighed for i begrænset omfang at påvirke gennemførelsen af eksempelvis en narkotikaleverance, f.eks. ved at udskifte leverancen med ufarligt materiale, indlogere kureren på hotel, aflytte kurerens samtaler med bagmænd og lignende, uden at aktiviteterne omfattes af agentreglerne.

Imidlertid vil politiets køb af f.eks. genstande, som det er ulovligt at sælge eller videreoverdrage, efter gældende ret kunne anses for at agentvirksomhed, i det omfang situationen ikke er omfattet af retsplejelovens § 754 a, stk. 2. I betænkning nr. 1023 af 4. oktober 1984 om politiets indgreb i meddelelshemmeligheden og anvendelse af agenter, side 159, er det således anført, at der f.eks. er tale om agentvirksomhed, når en politimand i civil anmoder om at købe varer i en butik efter lukketid eller om at købe spiritus på en benzinstation i strid med de herom gældende regler for at afsløre overtrædelser.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Det snævre anvendelsesområde for retsplejelovens § 754 a, stk. 2, betyder, at politiet ikke har en hurtig og effektiv adgang til at reagere ved at foretage erhvervelse i tilfælde af åbenlyst ulovlige aktiviteter på internettet med henblik på at afsløre identiteten på en gerningsmand.

Det vil derfor være et effektivt efterforskningsredskab for politiet, hvis der indsættes en yderligere undtagelsesmulighed i retsplejelovens § 754 a, stk. 2, som gør det muligt for politiet hurtigt at reagere og foretage erhvervelse i tilfælde af åbenlyst ulovlige aktiviteter på internettet, herunder ulovligt salg af varer. Som beskrevet ovenfor forekommer der i vidt omfang åbenlys kriminalitet på internettet, hvilket bl.a. omfatter ulovligt salg af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer, men også en række andre ulovlige aktiviteter.

Som anført i pkt. 2.1.3.3 bemærkes det dog, at der ikke vil være tale om agentvirksomhed i tilfælde, hvor politiet foretager efterforskningsmæssige handlinger, hvor der ikke tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse. Dette vil som hidtil f.eks. være tilfældet, hvis lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbyrdet.

Der er således behov for en udvidelse af bestemmelsen i retsplejelovens § 754 a, stk. 2, som dog kun bør omfatte tilfælde, hvor en rettighed, genstand eller et materiale allerede er udbudt på internettet i et så specifikt og utvetydigt omfang, at politiets eventuelle erhvervelse heraf ikke vil bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Eftersom gerningsmanden ved at udbyde rettigheder, genstande eller materiale i nærmere bestemt omfang på internettet således allerede må antages at have bestemt sig for at gennemføre salget eller videreoverdragelsen, er det efter Justitsministeriets opfattelse ikke påkrævet, at politiets erhvervelse af de pågældende rettigheder, genstande eller materiale skal anses for omfattet af agentreglerne i § 754 a, stk. 1.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en yderligere undtagelsesmulighed i retsplejelovens § 754 a, stk. 2, hvorefter det ikke vil udgøre agentvirksomhed, hvis politiets tilskyndelse til at få nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse alene består i politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet.

Inden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde falder bl.a. køb af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer. Den foreslåede ordning er dog ikke begrænset til bestemte rettigheder, genstande og materialer, hvorfor også f.eks. køb af dopingmidler, ulovligt fyrværkeri, falske dokumenter, koncertbilletter mv. vil være omfattet, ligesom varerne, genstandene og materialerne kan være i fysisk såvel som ikke-fysisk form, herunder elektroniske medier, filer eller links. Ligeledes vil accept af f.eks. et tilbud om leje af en lejlighed også falde inden for den foreslåede undtagelsesbestemmelses anvendelsesområde.

Det bemærkes, at i det omfang lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbyrdet, vil politiet som hidtil kunne foretage erhvervelse af genstande mv., uden at agentreglerne finder anvendelse. Den foreslåede undtagelsesmulighed er således ikke relevant i sådanne tilfælde.

Det er en forudsætning for anvendelsen af den foreslåede undtagelsesbestemmelse, at rettigheden, genstanden eller materialet er udbudt på internettet i et nærmere bestemt omfang.

Herved forstås, at f.eks. art skal fremgå af udbuddet og som udgangspunkt være angivet i mængde f.eks. vægt, antal eller type. Som udgangspunkt skal også prisen være angivet. Der må således ikke være tvivl om, hvad det er, der udbydes, hvor meget, der udbydes og til hvilken pris. Dette svarer således til tilfælde, hvor en almindelig borger foretager handel på internettet af f.eks. tøj eller møbler, og hvor man ikke er i tvivl om, hvilken vare man modtager ved købet. I sådanne tilfælde vil politiet med den foreslåede ordning få mulighed

for at erhverve genstandene mv., uden at agentreglerne finder anvendelse.

Politiet vil ikke være afskåret fra at gennemføre en helt kortvarig og udelukkende afsøgende dialog med en potentiel sælger forud for erhvervelsen, hvis det fremstår tydeligt, at salg eller udveksling på hjemmesiden eller lignende forudsætter, at der forudgående udvises en vis interesse for køb.

Den afsøgende dialog skal til enhver tid vedrøre den rettighed, genstand eller materiale, der er udbudt på internettet, og må således ikke vedrøre andre rettigheder, genstande eller materialer, som oprindeligt ikke var omfattet af udbuddet. Derudover må den afsøgende dialog alene iværksættes, når politiet med rimelig grund har mistanke om, at der foreligger en strafbar lovovertrædelse.

En afsøgende dialog kan f.eks. være nødvendig i tilfælde, hvor kun arten af den udbudte genstand mv. fremgår af udbuddet, og hvor yderligere oplysninger, herunder type, vægt, antal eller en pris kun kan identificeres ved en egentlig dialog med sælgeren. Den afsøgende dialog må i den forbindelse udelukkende bruges til at fastlægge typen af den udbudte genstand mv., den lavest mulige tilgængelige mængde eller den sædvanlige pris med henblik på at foretage køb heraf.

Dette skal ses i lyset af, at formålet med erhvervelsen alene er at identificere sælgeren eller andre gerningspersoner i sælgerens netværk. Det er således afgørende, at der ved den forudgående dialog ikke udøves nogen form for påvirkning af hverken arten, typen, mængden eller prisen af den udbudte genstand mv.

Er der eksempelvis tale om en hjemmeside, hvor der åbenlyst foregår salg af hash, må politiet i den forudgående dialog begrænse sig til at udvise interesse for køb af hash i en mængde, der efter omstændighederne må antages at være den lavest tilgængelige mængde på den pågældende hjemmeside. Er politiet i tvivl om, hvad der må antages at være den lavest tilgængelige mængde eller en sædvanlig pris på den pågældende hjemmeside, kan politiet eksempelvis rette henvendelse til sælgeren med forespørgsel om, hvilke minimumsmængder denne kan levere, eller om denne kan sende en prisliste, og på baggrund heraf foretage et køb af, hvad der må anses for at være den lavest tilgængelige mængde eller den sædvanlige pris.

En forudgående afsøgende dialog vil således også kunne føre til, at politiet bedre kan vurdere, om der til brug for sagens efterforskning i øvrigt er grundlag for at udøve agentvirksomhed.

Det bemærkes, at der som udgangspunkt heller ikke inden for rammerne af den foreslåede bestemmelse kan foretages gentagen erhvervelse af de udbudte genstande fra samme sælger, med mindre erhvervelserne har til formål at identificere sælgeren eller andre gerningspersoner i sælgerens netværk.

Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor en af sælgerens kurérer er anholdt og er i politiets varetægt, og yderligere køb er nødvendigt for derigennem at identificere en anden af sælgerens kurérer. Det samme vil gøre sig gældende, når en frihedsberøvet kurér løslades og efterfølgende fortsætter sin kurérvirksomhed.

Det bemærkes, at ulovligt salg af rettigheder, genstande og andet materiale på internettet i praksis ofte foregår, således at udbuddet sker på internettet, mens de nærmere omstændigheder omkring salget samt selve gennemførelsen af salget typisk sker uden for internettet, f.eks. ved fysisk møde, telefonisk kontakt mv.

Det afgørende for anvendelsen af den foreslåede undtagelsesregel er, at selve udbuddet af rettigheden, genstanden eller materialet er sket på internettet, mens den efterfølgende kontakt omkring salget og selve gennemførelsesmetoden for salget er uden betydning.

I den forbindelse bemærkes det, at kontakten til den mistænkte, f.eks. i forbindelse med et eventuelt fysisk møde for at afhente genstanden eller materialet, alene må vedrøre den konkrete genstand eller det materiale, der har været udbudt på internettet. Mødet må således ikke vedrøre f.eks. aftale eller drøftelser om nye bestillinger eller lignende, idet sådanne handlinger vil falde inden for agentreglerne i retsplejelovens § 754 a, stk. 1, og dermed kræve retskendelse.

Ligesom ved ethvert efterforskningsmæssigt arbejde skal politiet også forud for enhver erhvervelse i medfør af den foreslåede undtagelsesmulighed sikre sig overholdelsen af et vist mistankekrav, det vil sige, at der skal være mistanke om, at der foreligger en strafbar lovovertrædelse.

I tilfælde af salg af narkotika, våben eller eksplosivstoffer er mistankekravet allerede opfyldt ved forholdenes åbenlyse ulovlige karakter.

I andre tilfælde, herunder navnlig salg af hælervarer, må politiet foretage en samlet vurdering af en række parametre, før der foretages køb af den udbudte vare.

Ved vurderingen af, om der er tale om hælervarer, kan politiet bl.a. lægge vægt på følgende indikatorer: Varen er udbudt til en usædvanlig lav pris. Varen er udbudt af en sælger, der bevidst forsøger at skjule sin identitet ved f.eks. at optræde anonymt eller ved at anvende en åbenlyst falsk profil. Politiet er af en borger eller på anden vis blevet gjort bekendt med, at den udbudte vare er stjålet. Sælgerens telefonnummer tilhører et uregistreret taletidskort. Sælgeren har tidligere udbudt varer til salg til usædvanlig lav pris. Sælgeren har haft den samme vare til salg på internettet mange gange. Sælgeren anvender samme e-mailadresse, men skiftende profiler eller telefonnumre.

Det bemærkes, at der ikke er tale om kumulative betingelser. Politiet kan tillægge ovenstående indikatorer forskellig vægt, og hvorvidt der foreligger tilstrækkelig mistanke, vil således bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

2.3. Ansatte i politiet der må udføre agentvirksomhed

2.3.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 754 b, stk. 2, at agentvirksomhed som udgangspunkt alene må udføres af polititjenestemænd. Civile personer kan dog efter aftale med politiet yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskedent i forhold til lovovertrædelsen.

Udgangspunktet om, at agentvirksomhed alene må udføres af polititjenestemænd, stammer fra lov nr. 319 af 4. juni 1986 om ændring af retsplejeloven (Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser), hvorved der blev indført regler om agentvirksomhed i retsplejeloven, mens undtagelsesmuligheden for civile personer blev indsat ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet).

Ændringen i 2003 blev gennemført med henblik på at sikre, at politiagenter kunne introduceres i det kriminelle miljø, hvilket i praksis ofte foregår gennem en civil person, der færdes i miljøet, og som kan formidle kontakten til bagmændene, jf. Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 6711-6712.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Rigspolitiet har påpeget, at kriminalitet ofte efterforskes af eller med bistand fra ansatte i politiet med en anden uddannelsesmæssig baggrund end en politimæssig, f.eks. universitetsuddannede analytikere med ekspertise inden for relevante områder.

Derfor foreslår Justitsministeriet, at de gældende regler i § 754 b, stk. 2, om, hvem der kan varetage agentvirksomhed, udvides, således at det ikke kun er polititjenestemænd, der kan udøve agentvirksomhed, men også andre ansatte i politiet, der har de fornødne efterforskningsmæssige forudsætninger herfor.

Dette skal sikre, at politiets personalemæssige ressourcer i forbindelse med bekæmpelse af kriminalitet anvendes på bedst mulig vis, og at efterforskning altid varetages af de personer, der er bedst egnede hertil.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 1. pkt., ændres, således at det fremover vil fremgå, at også ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer kan udføre agentvirksomhed i medfør af § 754 a, stk. 1.

Der er med ændringen ikke tiltænkt en begrænsning af kredsen af personer, som efter gældende ret kan udføre agentvirksomhed.

Dette vil gøre det muligt f.eks. at anvende ansatte i politiet med en universitetsbaggrund, der har særlige kompetencer inden for et bestemt område, under en efterforskning af kriminalitet på eksempelvis internettet. Det er således langt fra alle ansatte i politiet, som med lovforslaget vil kunne udføre agentvirksomhed, idet f.eks. kontor- og servicemedarbejdere, studentermedhjælpere mv. i politiet ikke vil få adgang til at udføre agentvirksomhed.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for at udføre agentvirksomhed, at personerne, der ikke er polititjenestemænd, er ansatte i politiet og endvidere har de rette kompetencer til at udføre sådant efterforskningsarbejde, uanset om disse måtte være personer med politimæssig eller anden uddannelsesmæssig baggrund. Der må i hvert enkelt tilfælde foretages en vurdering af, om den pågældende har de nødvendige forudsætninger for at kunne udføre agentvirksomhed på en korrekt og hensigtsmæssig måde.

Det vil bl.a. kunne have betydning, om den pågældende har en politimæssig baggrund og dermed allerede vil have et uddannelsesmæssigt kendskab til, hvordan efterforskningsvirksomhed generelt bør gennemføres. Omvendt ligger der heri også en forventning om, at der må stilles krav om særlig baggrund eller viden, når ansatte i politiet uden en politimæssig baggrund skal foretage agentvirksomhed. Dette kan f.eks. være universitetsuddannede analytikere med ekspertise i såkaldt "open source intelligence", dvs. efterretningsarbejde i åbne kilder på internettet.

Det bemærkes, at lovforslaget ikke ændrer på de øvrige betingelser for politiets iværksættelse af agentvirksomhed, herunder kravet om retskendelse, jf. retsplejelovens § 754 c, stk. 1.

I tilknytning til ovenstående foreslås det, at de gældende bestemmelser i retsplejelovens § 29 a, stk. 3, § 837, stk. 3, og § 856, stk. 5 og 8, konsekvensændres som følge af den foreslåede ændring af § 754 b, stk. 2, 1. pkt.

I disse bestemmelser omtales en politiagent således som en polititjenestemand, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a. Disse bestemmelser skal tilpasses, således at det fremover fremgår, at de vedrører ansatte i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Forslaget om at udvide muligheden for at anvende hemmelige agenter som led i efterforskningen af overtrædelser af lovgivning om børnepornografi, hæleri, narkotika, våben og eksplosivstoffer vurderes ikke at medføre økonomiske konsekvenser af betydning for politiet, idet den udvidede mulighed forudsættes udnyttet ved anvendelse af eksisterende ressourcer.

Eventuelle merudgifter for anklagemyndighed, kriminalforsorg og domstole som følge af den udvidede mulighed for

politiet til at anvende agenter afholdes inden for myndighedernes eksisterende rammer.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget vurderes at have mindre retssikkerhedsmæssige konsekvenser for borgerne, idet der med lovforslaget sker en udvidelse af agentreglerne i forhold til visse former for kriminalitet på internettet.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Lovforslaget er en genfremsættelse af lovforslag L 197, jf. Folketingstidende 2018-2019 (1. samling), A, L 197, der blev fremsat den 13. marts 2019.

Et udkast til lovforslag L 197 var i høring i perioden fra den 21. januar til den 18. februar 2019 hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Advokatrådet, Advokatsamfundet, Amnesty International, Copenhagen Business School, Juridisk Institut, Danske Advokater, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Foreningen af Offentlige Anklagere

Foreningen af Statsadvokater, Fængselsforbundet, HK Landsklubben Danmarks Domstole, HK Landsklubben Kriminalforsorgen, HK Landsklubben Politiet, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Kriminalforsorgsforeningen, Københavns Universitet, Det Juridiske Fakultet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Politidirektørforeningen, Politiforbundet, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigsombudsmanden i Grønland, Rigsombudsmanden på Færøerne, Rigspolitiet, Rigsrevisionen, Syddansk Universitet, Juridisk Institut, Aalborg Universitet, Juridisk Institut og Aarhus Universitet, Juridisk Institut.

Lovforslaget var endvidere i høring hos Datatilsynet og Digitaliseringsstyrelsen.

Lovforslagets § 1, nr. 3, har i en tidligere udgave af lovforslaget været i høring perioden fra den 25. september til den 23. oktober 2019 hos ovennævnte myndigheder og organisationer mv.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Ingen af betydning
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Mindre retssikkerhedsmæssige konsekvenser
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	

Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering / Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X
---	----	--------------

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 29 a, stk. 3, lukkes dørene under et retsmøde under en polititjenestemands forklaring efter anklagemyndighedens anmodning herom, når polititjenestemanden har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a.

Med forslaget ændres § 29 a, stk. 3, således at »eller en ansat i politiet« indsættes efter »polititjenestemand«, og »polititjenestemandens« ændres til »dennes«.

Det kommer dermed til at fremgå, at muligheden for at lukke dørene under et retsmøde i medfør af denne bestemmelse også gælder, hvis der er tale om en ansat i politiet, som har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af ændringen af § 754 b, stk. 2, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 2

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 754 a, stk. 1, må politiet ikke som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, medmindre der foreligger en begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt, jf. nr. 1; efterforsknings-skridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, jf. nr. 2; og efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, jf. nr. 3.

Med forslaget ændres § 754 a, stk. 1, nr. 3, således, at politiet gives mulighed for at anvende agenter som led i efterforskningen af overtrædelser af lovgivning om børnepornografi (straffelovens § 235, stk. 1 og 2), hæleri (straffelovens § 290, stk. 1), narkotika (lovgivningen om euforiserende stoffer) samt våben og eksplosivstoffer (lovgivningen om våben og eksplosivstoffer), når disse lovovertrædelser begås ved brug af internettet.

Dermed udvides politiets adgang til at anvende agenter i forhold til de gældende regler, hvor politiet i dag kan anvende hemmelige agenter i efterforskningen af lovovertrædelser, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover. Fælles for de opregnede bestemmelser og love, der foreslås omfattet af retsplejelovens § 754 a, stk. 1, nr. 3, er således, at de alle har en strafferamme på fængsel under 6 år.

Ved internettet forstås i dette lovforslag databaseret kommunikation, uanset om kommunikationen sker gennem brug af computer, mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikationsudstyr.

Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke er et krav, at al kommunikation mellem politiet og den mistænkte under hele forløbet sker ved brug af internettet, så længe den indledende kontakt mellem politiet og den mistænkte er sket ved brug af internettet.

For så vidt angår henvisningerne til de ovenfor nævnte bestemmelser gælder følgende:

Efter den foreslåede ordning vil politiet for det første kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 1 eller 2, om udbredelse og besiddelse af pornografisk materiale af personer under 18 år, hvis overtrædelsen begås ved brug af internettet.

Straffelovens § 235, stk. 1 og 2, vedrører udbredelse og besiddelse af pornografisk materiale af personer under 18 år. Strafferammen for overtrædelse af bestemmelsens stk. 1 er bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpene omstændigheder fængsel indtil 6 år, mens strafferammen for overtrædelse af stk. 2 er bøde eller fængsel indtil 1 år.

Med henvisningen til straffelovens § 235, stk. 1, i den foreslåede ændring af retsplejelovens § 754 a, stk. 1, nr. 3, sigtes der således alene efter at ramme tilfælde, hvor strafferammen er fængsel indtil 2 år, idet overtrædelser af bestemmelsen under særligt skærpene omstændigheder allerede vil være omfattet af de gældende regler om agentvirksomhed.

Formålet med henvisningen til straffelovens § 235, stk. 1 og 2, er at give politiet mulighed for at benytte hemmelige agenter i efterforskningen af sager om børnepornografi med henblik på bl.a. at indgå i en videre dialog med gerningsmændene på internettet.

Politiet får med den foreslåede ordning ikke mulighed for at anvende agenter til at udveksle eller på anden måde videre distribuere børnepornografisk materiale. Dette skyldes, at

politiet ikke må risikere at bidrage til en krænkelse eller fortsat krænkelse af et barn, samt det forhold, at politiet ikke vil kunne føre kontrol med eventuel videredistribuering af sådant børnepornografisk materiale. Politiet må således heller ikke udveksle børnepornografisk materiale i de tilfælde, hvor den mistænkte kræver dette, for at politiet overhovedet kan komme til at indgå i en dialog med denne person.

Efter den foreslåede ordning vil politiet for det andet kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af straffelovens § 290, stk. 1, om hæleri, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Straffelovens § 290, stk. 1, omhandler hæleri, hvor straffesammen er fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Hæleri af særligt grov beskaffenhed er reguleret i bestemmelsens stk. 2, hvorefter strafferammen er fængsel indtil 6 år. Sådanne tilfælde er således allerede omfattet af de gældende regler om agentvirksomhed.

Den foreslåede ordning er ikke tiltænkt anvendt ved helt bagatelagte overtrædelser, hvor salget vedrører hælervarer af meget lav økonomisk værdi. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Desuden skal politiet sikre sig, at købet ikke i realiteten bliver en bestilling af nye indbrud. Det kan f.eks. sikres ved, at politiet forinden købet af den udbudte vare stiller krav til hælere om, at varen skal kunne leveres med det samme, eller at sælgeren skal sende supplerende billedmateriale af varen under nærmere instruktion fra politiet.

Et eksempel på, hvornår politiet vil kunne anvende agentreglerne i forhold til efterforskning af sager om hæleri – hvis de almindelige betingelser er opfyldt – vil være i en situation, hvor politiet mistænker en person for at ville overtræde hæleribestemmelsen ved f.eks. på vegne af en tyv at udbyde stjalne varer til salg på internettet.

Det kan bl.a. være relevant for politiet at udøve agentvirksomhed, hvis politiet ved hjælp af en falsk profil på et internetforum interagerer med den mistænkte hælere med henblik på at indgå en aftale med hælere om, at en køber ønsker at aftage hælervarerne. En sådan aktiv efterforskning vil kræve, at politiet anvender agentreglerne, da den kan siges at udgøre en medvirkenshandling fra politiets side. Der kan i den forbindelse henvises til en lignende situation, som forelå i Østre Landsrets dom af 14. marts 2012 som optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2012 side 2225 ff.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i sager om salg af hælervarer på internettet, der ikke falder inden for retsplejelovens § 754 a, stk. 2, som ændret ved § 1, nr. 3, i dette lovforslag.

Omvendt vil der ikke være tale om agentvirksomhed i tilfælde, hvor politiet foretager efterforskningsmæssige handlinger, hvor der ikke tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse. Dette vil som hidtil

f.eks. være tilfældet, hvis lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbåret.

Efter den foreslåede ordning vil politiet for det tredje kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Efter lov om euforiserende stoffers § 3, stk. 1 og 3, straffes overtrædelser af lov om euforiserende stoffer eller forskrifter udfærdiget i medfør af denne lov med fængsel indtil 2 år. Dette omfatter ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af visse opregnede stoffer.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i sager om salg af narkotika på internettet, der ikke falder inden for retsplejelovens § 754 a, stk. 2, som ændret ved § 1, nr. 3, i dette lovforslag.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning ikke er tiltænkt anvendt ved helt bagatelagte overtrædelser. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Ved vurderingen af, om en konkret overtrædelse falder under bagatelgrænsen, kan politiet bl.a. lægge vægt på omfanget og farligheden af lovovertrædelsen.

De grovere narkotikaforbrydelser straffes i medfør af straffelovens § 191 med en strafferamme på fængsel indtil 10 år og i særlige tilfælde fængsel indtil 16 år, og sådanne tilfælde vil således allerede være omfattet af reglerne om agentvirksomhed.

Efter den foreslåede ordning vil politiet for det fjerde kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Det fremgår af § 10, stk. 1, i lov om våben og eksplosivstoffer, at overtrædelse af en række bestemmelser heraf straffes med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år. Dette omfatter bl.a. ulovlig indførelse, fremstilling, erhvervelse, besiddelse og overdragelse af visse former for våben, ammunition og eksplosivstoffer.

Herudover fremgår det af § 10, stk. 3, at der i forskrifter, der udfærdiges efter loven, kan fastsættes straf af bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Dette er nærmere reguleret i § 59 i bekendtgørelse om våben og ammunition mv., hvorefter ovennævnte strafferamme gælder i tilfælde af bl.a. indførelse samt overdragelse eller overladelse til andre af visse genstande eller stoffer omfattet af forbuddet i § 1 i lov om våben og eksplosivstoffer.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i forhold til ulovligt salg af våben mv. på internettet, der ikke falder inden for retsplejelovens § 754 a, stk. 2, som ændret ved § 1, nr. 3, i dette lovforslag.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning ikke er tiltænkt anvendt ved helt bagatelagte overtrædelser. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Ved vurderingen af, om en konkret overtrædelse falder under bagatelgrænsen, kan politiet bl.a. lægge vægt på omfanget og farligheden af lovovertrædelsen.

De grovere overtrædelse af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer straffes i medfør af straffelovens § 192 a, stk. 1, med en strafferamme på fængsel fra 2 år indtil 8 år, og efter stk. 2 med en strafferamme på fængsel indtil 6 år, og sådanne tilfælde vil således allerede være omfattet af reglerne om agentvirksomhed.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3.1-2.1.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Efter retsplejelovens § 754 a, stk. 1, må politiet ikke som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, medmindre der foreligger en begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt, efterforskningsskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover.

Det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 754 a, stk. 2, at foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, ikke omfattes af bestemmelsens stk. 1, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen.

I det omfang en foranstaltning ikke er omfattet af retsplejelovens § 754 a, stk. 2, vil politiets køb af f.eks. genstande, som det er ulovligt at sælge eller videreoverdrage, efter gældende ret kunne anses for at agentvirksomhed.

Der vil dog ikke være tale om agentvirksomhed i tilfælde, hvor politiet foretager efterforskningsmæssige handlinger, hvor der ikke tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse. Dette vil som hidtil f.eks. være tilfældet, hvis lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbyrdet.

Med forslaget indsættes i § 754 a, stk. 2, en yderligere undtagelsesmulighed, hvorefter det ikke vil udgøre agentvirksomhed,

hvis politiets tilskyndelse til at få nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse alene består i politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet.

Inden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde falder bl.a. køb af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer. Den foreslåede ordning er dog ikke begrænset til bestemte rettigheder, genstande og materialer, hvorfor også f.eks. køb af dopingmidler, ulovligt fyrværkeri, falske dokumenter, koncertbilletter mv. vil være omfattet, ligesom varerne, genstandene og materialerne kan være i fysisk såvel som ikke-fysisk form, herunder elektroniske medier, filer eller links. Ligeledes vil accept af f.eks. et tilbud om leje af en lejlighed også falde inden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde.

Det bemærkes, at i det omfang lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbyrdet, vil politiet som hidtil kunne foretage erhvervelse af genstande mv., uden at agentreglerne finder anvendelse, Den foreslåede undtagelsesmulighed er således ikke relevant i sådanne tilfælde.

Det er en forudsætning for anvendelsen af den foreslåede undtagelsesregel, at rettigheden, genstanden eller materialet er udbudt på internettet i et nærmere bestemt omfang.

Herved forstås, at f.eks. art skal fremgå af udbuddet og som udgangspunkt være angivet i mængde f.eks. vægt, antal eller type. Som udgangspunkt skal også prisen være angivet. Der må således ikke være tvivl om, hvad det er, der udbydes, hvor meget, der udbydes og til hvilken pris. Dette svarer således til tilfælde, hvor en almindelig borger foretager handel på internettet af f.eks. tøj eller møbler, og hvor man ikke er i tvivl om, hvilken vare man modtager ved købet. I sådanne tilfælde vil politiet med den foreslåede ordning få mulighed for at erhverve genstandene mv., uden at agentreglerne finder anvendelse.

Politiet vil ikke være afskåret fra at gennemføre en helt kortvarig og udelukkende afsøgende dialog med en potentiel sælger forud for erhvervelsen, hvis det fremstår tydeligt, at salg eller udveksling på hjemmesiden eller lignende forudsætter, at der forudgående udvises en vis interesse for køb.

Den afsøgende dialog skal til enhver tid vedrøre den rettighed, genstand eller materiale, der er udbudt på internettet, og må således ikke vedrøre andre rettigheder, genstande eller materialer, som oprindeligt ikke var omfattet af udbuddet. Derudover må den afsøgende dialog alene iværksættes, når politiet med rimelig grund har mistanke om, at der foreligger en strafbar lovovertrædelse.

En afsøgende dialog kan f.eks. være nødvendig i tilfælde, hvor kun arten af den udbudte genstand mv. fremgår af udbuddet, og hvor yderligere oplysninger, herunder type, vægt, antal eller en pris kun kan identificeres ved en egentlig dialog med sælgeren. Den afsøgende dialog må i den forbindelse udelukkende bruges til at fastlægge typen af den udbudte

genstand mv., den lavest mulige tilgængelige mængde eller den sædvanlige pris med henblik på at foretage køb heraf.

Dette skal ses i lyset af, at formålet med erhvervelsen alene er at identificere sælgeren eller andre gerningspersoner i sælgerens netværk. Det er således afgørende, at der ved den forudgående dialog ikke udøves nogen form for påvirkning af hverken arten, typen, mængden eller prisen af den udbudte genstand mv.

Er der eksempelvis tale om en hjemmeside, hvor der åbenlyst foregår salg af hash, må politiet i den forudgående dialog begrænse sig til at udvise interesse for køb af hash i en mængde, der efter omstændighederne må antages at være den lavest tilgængelige mængde på den pågældende hjemmeside. Er politiet i tvivl om, hvad der må antages at være den lavest tilgængelige mængde eller en sædvanlig pris på den pågældende hjemmeside, kan politiet eksempelvis rette henvendelse til sælgeren med forespørgsel om, hvilke minimumsmængder denne kan levere, eller om denne kan sende en prisliste, og på baggrund heraf foretage et køb af, hvad der må anses for at være den lavest tilgængelige mængde eller den sædvanlige pris.

En forudgående afsøgende dialog vil således også kunne føre til, at politiet bedre kan vurdere, om der til brug for sagens efterforskning i øvrigt er grundlag for at udøve agentvirksomhed.

Det bemærkes, at der som udgangspunkt heller ikke inden for rammerne af den foreslåede bestemmelse kan foretages gentagen erhvervelse af de udbudte genstande fra samme sælger, med mindre erhvervelserne har til formål at identificere sælgeren eller andre gerningspersoner i sælgerens netværk.

Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor en af sælgerens kurérer er anholdt og er i politiets varetægt, og yderligere køb er nødvendigt for derigennem at identificere en anden af sælgerens kurérer. Det samme vil gøre sig gældende, når en frihedsberøvet kurér løslades og efterfølgende fortsætter sin kurérvirksomhed.

Det bemærkes, at ulovligt salg af rettigheder, genstande og andet materiale på internettet i praksis ofte foregår, således at udbuddet sker på internettet, mens de nærmere omstændigheder omkring salget samt selve gennemførelsen af salget typisk sker uden for internettet, f.eks. ved fysisk møde, telefonisk kontakt mv.

Det afgørende for anvendelsen af den foreslåede undtagelsesregel er, at selve udbuddet af rettigheden, genstanden eller materialet er sket på internettet, mens den efterfølgende kontakt omkring salget og selve gennemførelsesmetoden, herunder afhentningen, for salget er uden betydning.

I den forbindelse bemærkes det, at kontakten til den mistænkte, f.eks. i forbindelse med et eventuelt fysisk møde for at afhente genstanden eller materialet, alene må vedrøre den konkrete genstand eller det materiale, der har været udbudt

på internettet. Mødet må således ikke vedrøre f.eks. aftale eller drøftelser om nye bestillinger eller lignende, idet sådanne handlinger vil falde inden for agentreglerne i retsplejelovens § 754 a, stk. 1, og dermed kræve retskendelse.

Ligesom ved ethvert efterforskningsmæssigt arbejde skal politiet også forud for enhver erhvervelse i medfør af den foreslåede undtagelsesmulighed sikre sig overholdelsen af et vist mistankekrav, det vil sige, at der skal være mistanke om, at der foreligger en strafbar lovovertrædelse.

I tilfælde af salg af narkotika, våben eller eksplosivstoffer er mistankekravet allerede opfyldt ved forholdenes åbenlyse ulovlige karakter.

I andre tilfælde, herunder navnlig salg af hælervarer, må politiet foretage en samlet vurdering af en række parametre, før der foretages køb af den udbudte vare.

Ved vurderingen af, om der er tale om hælervarer, kan politiet bl.a. lægge vægt på følgende indikatorer: Varen er udbudt til en usædvanlig lav pris. Varen er udbudt af en sælger, der bevidst forsøger at skjule sin identitet ved f.eks. at optræde anonymt eller ved at anvende en åbenlyst falsk profil. Politiet er af en borger eller på anden vis blevet gjort bekendt med, at den udbudte vare er stjålet. Sælgerens telefonnummer tilhører et uregistreret taletidskort. Sælgeren har tidligere udbudt varer til salg til usædvanlig lav pris. Sælgeren har haft den samme vare til salg på internettet mange gange. Sælgeren anvender samme e-mailadresse, men skiftende profiler eller telefonnumre.

Det bemærkes, at der ikke er tale om kumulative betingelser. Politiet kan tillægge ovenstående indikatorer forskellig vægt, og hvorvidt der foreligger tilstrækkelig mistanke, vil således bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 754 b, stk. 2, 1. pkt., må foranstaltninger som nævnt i § 754 a, stk. 1, alene udføres af polititjenestemænd.

Med forslaget ændres § 754 b, stk. 2, 1. pkt., således at det fremover vil fremgå, at også ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer kan udføre agentvirksomhed i medfør af § 754 a, stk. 1.

Der er med ændringen ikke tiltænkt en indsnævring af kredsen af personer, som efter gældende ret kan udføre agentvirksomhed.

Udvidelsen vil gøre det muligt f.eks. at anvende personer med en universitetsbaggrund, der har særlige kompetencer inden for et bestemt område, og som kan være relevant at

bruge under en efterforskning af kriminalitet på eksempelvis internettet.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for at kunne udføre agentvirksomhed, at personer, der ikke er polititjenestemænd, er ansatte i politiet og endvidere har de rette kompetencer til at udføre sådant efterforskningsarbejde, uanset om disse måtte være personer med politimæssig eller anden uddannelsesmæssig baggrund. Der må i hvert enkelt tilfælde foretages en vurdering af, om den pågældende har de nødvendige forudsætninger for at kunne udføre agentvirksomhed på en korrekt og hensigtsmæssig måde.

Det vil bl.a. kunne have betydning, om den pågældende har en politimæssig baggrund og dermed allerede vil have et uddannelsesmæssigt kendskab til, hvordan efterforskningsvirksomhed generelt bør gennemføres. Omvendt ligger der heri også en forventning om, at der må stilles krav om særlig baggrund eller viden, når ansatte uden en politimæssig baggrund skal foretage agentvirksomhed. Dette kan f.eks. være universitetsuddannede analytikere med ekspertise i såkaldt "open source intelligence", dvs. efterretningsarbejde i åbne kilder på internettet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 837, stk. 3, som omhandler, hvilke dokumenter anklagemyndigheden skal udarbejde i forbindelse med indlevering af anklageskrift, kan polititjenestemænd, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, og polititjenestemænd med en særlig tjenestefunktion, hvor det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten, betegnes med et andet navn end deres eget og uden angivelse af bopæl.

Med forslaget ændres § 837, stk. 3, således, at »eller ansatte i politiet« indsættes efter »Polititjenestemænd«.

Det kommer dermed til at fremgå, at muligheden for at blive betegnet med et andet navn og uden angivelse af bopæl i medfør af denne bestemmelse gælder for en ansat i politiet, som har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke er tilsigtet ændringer af gældende ret, hvad angår forståelsen af begrebet »bopæl«. I praksis anføres enhver polititjenestemand, der skal afgive forklaring i retten, således med angivelse af tjenestested, og begrebet »bopæl« forstås således i praksis som ensbetydende med tjenestested. Det samme vil dermed også gælde for de ansatte i politiet, som i medfør af den foreslåede ændring af § 754 b skal kunne udføre agentvirksomhed.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af ændringen af § 754 b, stk. 2, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 6

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 856, stk. 5, som hører under retsplejelovens kapitel om hovedforhandlingen i 1. instans, kan en polititjenestemand, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, afgive forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl.

Med forslaget ændres § 856, stk. 5, således at det kommer til at fremgå, at muligheden for at afgive forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl gælder for en ansat i politiet, som har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a.

Det bemærkes i den forbindelse, at der ikke er tilsigtet ændringer af gældende ret, hvad angår forståelsen af begrebet »bopæl«. I praksis anføres enhver polititjenestemand, der skal afgive forklaring i retten, således med angivelse af tjenestested, og begrebet »bopæl« forstås således i praksis som ensbetydende med tjenestested. Det samme vil dermed også gælde for de ansatte i politiet, som i medfør af den foreslåede ændring af § 754 b skal kunne udføre agentvirksomhed.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af ændringen af § 754 b, stk. 2, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til nr. 7

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 856, stk. 8, som hører under retsplejelovens kapitel om hovedforhandlingen i 1. instans, kan rettens formand bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, når bl.a. en polititjenestemand, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, afhøres, hvis dette er påkrævet af hensyn til hemmeligholdelsen af polititjenestemandens identitet, og det må antages at være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar.

Med forslaget ændres § 856, stk. 8, således at det kommer til at fremgå, at muligheden for, at rettens formand kan bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, gælder, når en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, afhøres.

Der er tale om en konsekvensændring som følge af ændringen af § 754 b, stk. 2, 1. pkt., jf. lovforslagets § 1, nr. 4.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. maj 2020.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Det skyldes, at der for Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019, foretages følgende ændringer:

§ 29 a. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Når en polititjenestemand har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, lukkes dørene under polititjenestemandens forklaring, når anklagemyndigheden anmoder om det.

1. I § 29 a, *stk. 3*, indsættes efter »polititjenestemand«: »eller en ansat i politiet«, og »polititjenestemandens« ændres til: »dennes«

§ 754 a. Politiet må ikke som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, medmindre:

1-2) ---

3) efterforskningen angår en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover.

2. I § 754 a, *stk. 1, nr. 3*, indsættes efter »6 år eller derover«: », eller en overtrædelse af straffelovens § 235, *stk. 1* eller 2, eller § 290, *stk. 1*, af lovgivningen om euforiserende stoffer eller af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, i det omfang overtrædelsen begås ved brug af internettet«

Stk. 2. Foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, omfattes ikke af *stk. 1*, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen.

3. I § 754 a, *stk. 2*, indsættes efter »omstændigheder ved lovovertrædelsen«: », eller hvis en sådan tilskyndelse alene består i politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet«

§ 754 b. ---

Stk. 2. Foranstaltningerne må alene udføres af polititjenestemænd. Civile personer kan dog efter aftale med politiet yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskednen i forhold til lovovertrædelsen.

4. I § 754 b, *stk. 2, 1. pkt.*, indsættes efter »polititjenestemænd«: »og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer«

§ 837. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Polititjenestemænd, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, og polititjenestemænd med en særlig tjenestefunktion, hvor det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten, kan betegnes med et andet navn end deres eget og uden angivelse af bopæl.

5. I § 837, *stk. 3*, indsættes efter »Polititjenestemænd«: »eller ansatte i politiet«

Stk. 4. ---

§ 856. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. En polititjenestemand, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, kan afgive forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl.

Stk. 6-7. ---

Stk. 8. Rettens formand kan bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, når en polititjenestemand, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 754 a, eller en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion afhøres, hvis dette er påkrævet af hensyn til hemmeligholdelsen af polititjenestemandens identitet og det må antages at være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar.

Stk. 9-10. ---

6. I § 856, *stk. 5*, indsættes efter »polititjenestemand«: »eller en ansat i politiet«

7. I § 856, *stk. 8*, ændres »polititjenestemand, der har udført foranstaltninger« til: »polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger«, og »polititjenestemandens identitet« ændres til: »polititjenestemandens eller den ansattes identitet,«.